

WYŻSZA SZKOŁA
INFORMATYKI I ZARZĄDZANIA
z siedzibą w Rzeszowie

Instytut Strategii
Żywnościowych
Grunt

Jaka polityka żywnościowa dla Rzeszowa?

REKOMENDACJE DLA WŁADZ RZESZOWA

Warszawa—Rzeszów, 2025

** Szczegółowy opis rekomendacji w dokumencie: „Raport końcowy z badania „Jaka polityka żywnościowa dla Rzeszowa i ROF?” – potencjały i wyzwania”*

Autorzy:

dr Paulina Sobiesiak-Penszko

dr Joanna Erbel

Katarzyna Banul-Wójcikowska

Rezultat projektu „Jaka polityka żywnościowa dla Rzeszowa?” realizowanego na podstawie umowy nr MNiSW/2024/DAP/323 w ramach zleconego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zadania pt. „Jaka polityka żywnościowa dla Rzeszowa?”. Zadanie finansowane jest ze środków Ministra.

Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Podział rekomendacji

1: Szybkie zwycięstwa (quick wins) i niska bariera wdrożenia

Te działania można rozpocząć przy minimalnych kosztach i zasobach, a jednocześnie przynoszą natychmiastowe korzyści interesariuszom (producentom i konsumentom) poprzez zwiększenie widoczności i poprawę komunikacji.

2: Średni poziom trudności i wysoki zwrot

Te rekomendacje wymagają zmian organizacyjnych w administracji miejskiej, większej koordynacji międzywydziałowej oraz strategicznego planowania infrastrukturalnego, ale stanowią niezbędny pomost do wdrożenia kompleksowej polityki.

3: Złożona transformacja systemowa (długoterminowe zaangażowanie)

Te rekomendacje stanowią fundament transformacji i wymagają długoterminowej stabilności politycznej, znaczących zasobów finansowych oraz wprowadzenia zmian regulacyjnych i strategicznych.

Szybkie zwycięstwa (quick wins) i niska bariera wdrożenia

Stworzenie cyfrowej
bazy lokalnych
producentów
i produktów
(Mapa Żywności)

Efektywna
komunikacja
i zaangażowanie
mediów
społecznościowych

Wzmocnienie
edukacji
behawioralnej
w szkołach
i przedszkolach

Usprawnienie
logistyki
darowizn żywności
(Food Waste)

Szybkie zwycięstwa (quick wins) i niska bariera wdrożenia

Stworzenie cyfrowej bazy lokalnych producentów i produktów (Mapa Żywności)	Efektywna komunikacja i zaangażowanie mediów społecznościowych	Wzmocnienie edukacji behawioralnej w szkołach i przedszkolach	Usprawnienie logistyki darowizn żywności (Food Waste)
Władze Rzeszowa oraz gminy ROF powinny wykorzystać oficjalne kanały komunikacji (strony internetowe, portale społecznościowe, aplikacja mobilna „Rzeszów to my”) do nieodpłatnej promocji lokalnych producentów i przetwórców. Taka lista lub baza powinna być łatwa do wyszukiwania (po kategoriach produktów i certyfikatach, np. ekologicznych).	Należy zaangażować lokalne media, influencerów i ekspertów (np. z WSliZ, Uniwersytetu Rzeszowskiego) w promocję lokalnej kuchni (np. proziaków) i zdrowego odżywiania.	Rozpoczęcie lub zintensyfikowanie programów edukacji żywieniowej w placówkach oświatowych, koncentrujących się na praktycznej nauce uprawy roślin ("ogródki edukacyjne") oraz promocji zrównoważonej diety. Organizowanie warsztatów dla mieszkańców i rodziców (np. na temat metod ekologicznych i permakultury w ogródkach przydomowych).	Poprawa współpracy trójstronnej: Miasto – NGO (Banki Żywności/ Jadłodzielnie) – Biznes (Gastronomia, Handel Detaliczny) w celu odzyskiwania i redystrybucji nadwyżek żywności do osób potrzebujących. Miasto może dostarczyć kompedium wiedzy lub jasne wytyczne dotyczące ram prawnych darowizn dla firm spożywczych i restauracji, aby przełamać obawy przed przekazywaniem nadwyżek.
KORZYŚCI			
Ułatwi to konsumentom i instytucjom (np. szkołom) dotarcie do żywności od rolnika, a producentom da kanał zbytu i promocji.	Pomaga to w odbudowaniu pozytywnego wizerunku rolnika jako cennego zawodu i buduje lokalną tożsamość kulinarną.	Długofalowo poprawia świadomość konsumentką i zdrowie mieszkańców, a także buduje szacunek do żywności.	Szybkie zmniejszenie marnotrawstwa żywności i wsparcie dla osób w trudnej sytuacji życiowej.

Średni poziom trudności i wysoki zwrot

Ustanowienie
Międzywydziałowego
Koordynatora
Polityki Żywnościowej
(Zarządzanie)

Inwestycje w lokalną
infrastrukturę
rynkową

Zintensyfikowanie
współpracy
w ramach ROF
i budowanie Hubów
Dystrybucyjnych

Szkolenie
kadr miejskich

Średni poziom trudności i wysoki zwrot

Ustanowienie Międzywydziałowego Koordynatora Polityki Żywnościowej (Zarządzanie)	Inwestycje w lokalną infrastrukturę rynkową	Zintensyfikowanie współpracy w ramach ROF i budowanie Hubów Dystrybucyjnych	Szkolenie kadr miejskich
Powołanie specjalistycznego stanowiska lub małego zespołu ds. polityki żywnościowej w Urzędzie Miasta Rzeszowa. Zadaniem tej jednostki byłaby koordynacja rozproszonych działań związanych z żywnością (zdrowie, odpady, edukacja, rolnictwo) oraz utrzymywanie stałego dialogu z interesariuszami, w tym rolnikami.	Modernizacja i rozwój tradycyjnych targowisk (np. Hala Targowa przy ul. Targowej) oraz tworzenie nowych, stałych punktów sprzedaży bezpośredniej (bazarków) w sąsiedztwie placówek edukacyjnych, parków czy domów kultury. Należy obniżyć bariery finansowe dla małych, lokalnych wystawców i rozważyć przedłużenie czasu działania targowisk .	Wykorzystanie potencjału Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do wspólnego planowania infrastruktury (np. punktów konsolidacji zamówień/hubów produkcyjnych) oraz skoordynowanych działań promocyjnych. Należy wspierać tworzenie spółdzielni zrzeszających rolników i przetwórców .	Wypełnianie luki kompetencyjnej poprzez organizowanie warsztatów i kursów dla urzędników (zwłaszcza z Wydziałów Zamówień Publicznych, Zdrowia i Środowiska) w zakresie stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, zrównoważonych diet, logistyki krótkich łańcuchów dostaw oraz zarządzania systemami żywnościowymi.
KORZYŚCI			
Przełamanie "pracy w izolacji" i zapewnienie horyzontalnego, spójnego podejścia.	Ułatwienie dostępu konsumentom do świeżej, lokalnej żywności oraz stworzenie przyjaznej przestrzeni handlowej dla rolników i przetwórców.	Zapewnienie stabilności podaży produktów wysokiej jakości na rynek Rzeszowa oraz zwiększenie siły przetargowej małych gospodarstw.	Przełamanie "bariery ostrożności" przy stosowaniu kryteriów innych niż cena.

Złożona transformacja systemowa (długoterminowe zaangażowanie)

**Ustanowienie
(i sformalizowanie)
Rady ds. Żywności**

**Wprowadzenie
systemowych
zamówień
publicznych
promujących
lokalność**

**Zabezpieczenie
strukturalnego
finansowania
polityki
żywnościowej**

**Opracowanie
i przyjęcie
kompleksowej
Strategii
Żywnościowej
Rzeszowa i ROF**

**Planowanie
przestrzenne
i bezpieczeństwo
kryzysowe (Ochrona
gruntów i produkcja
miejska)**

Ustanowienie (i sformalizowanie) Rady ds. Żywności	Wprowadzenie systemowych zamówień publicznych promujących lokalność	Zabezpieczenie strukturalnego finansowania polityki żywnościowej
Powołanie stałej, reprezentatywnej Rady ds. Żywności (Food Council) jako platformy partycypacyjnego zarządzania systemem żywnościowym. Rada powinna angażować szerokie grono interesariuszy (rolników, przedsiębiorców, NGO, naukowców, przedstawicieli społeczności w trudnej sytuacji) w współtworzenie polityki żywnościowej .	Wdrożenie systemowych regulacji (zamiast "miękkich zaleceń") preferujących lokalną żywność wysokiej jakości w stołówkach szkolnych, przedszkolach i instytucjach publicznych. Wymaga to podziału zamówień publicznych na mniejsze, sprofilowane kategorie produktów (np. nabiał, warzywa sezonowe). Ważne: Należy zbadać możliwości subwencjonowania żywności lokalnej/ekologicznej, aby uniknąć przerzucania wyższych kosztów na rodziców.	Przydzielenie dedykowanego i strukturalnego budżetu na rozwój polityki żywnościowej, wykraczającego poza środki projektowe. Należy aktywnie promować inwestycje oddziałujące społecznie (Social Impact Investing) w miejskie systemy żywnościowe.
KORZYŚCI		
Zapewnienie kontynuacji działań mimo zmian politycznych oraz budowanie zaufania i partycypacji.	Kreowanie stabilnego i strategicznego rynku zbytu dla lokalnych producentów, a także poprawa zdrowia dzieci i młodzieży.	Zapewnienie ciągłości i stabilności zatrudnienia specjalistycznego personelu oraz trwałości wdrożonych inicjatyw.

Opracowanie i przyjęcie kompleksowej Strategii Żywnościowej Rzeszowa i ROF	Planowanie przestrzenne i bezpieczeństwo kryzysowe (Ochrona gruntów i produkcja miejska)
Sformalizowanie lokalnej polityki żywnościowej (jak inne miasta MUFPP: Mediolan, Kopenhaga, Birmingham), integrując ją ze Strategią Rozwoju Rzeszowa 2035+ i celami zrównoważonego rozwoju (SDGs, Farm to Fork). Należy włączyć kwestie bezpieczeństwa i suwerenności żywnościowej do strategii ROF, czego obecnie brakuje.	Wdrożenie spójnej polityki przestrzennej chroniącej grunty rolne o wysokiej bonitacji (klasy I–III) w granicach miasta. W kontekście bezpieczeństwa kryzysowego, należy inwestować w infrastrukturę magazynowania i dystrybucji żywności na wypadek nieprzewidzianych zdarzeń. Równolegle należy wspierać rozwój miejskiego rolnictwa (ogrody społecznościowe, edukacyjne) .
KORZYŚCI	
Zapewnienie spójności, eliminacja konfliktów między politykami i wzrost pozycji Rzeszowa w skali krajowej i międzynarodowej.	Wzmocnienie odporności miasta na globalne i geopolityczne kryzysy żywnościowe oraz zachowanie unikalnego potencjału produkcyjnego Rzeszowa.

Metafora dla zrozumienia procesu:

Transformacja lokalnego systemu żywnościowego Rzeszowa jest jak budowa skomplikowanego, samowystarczalnego organizmu: **najpierw musimy zbudować układ nerwowy (komunikacja i koordynacja w sekcji A i B)**, aby różne organy (wydziały, rolnicy, konsumenci) mogły się wzajemnie widzieć i słyszeć.

Dopiero gdy komunikacja jest płynna, możemy **zainwestować w szkielet i mięśnie (polityka i infrastruktura w sekcji C)**, takie jak magazyny, regulacje przetargowe i trwałe finansowanie, które zapewnią systemowi siłę i stabilność na lata.

Jeśli zaczniemy od budowy mięśni (inwestycji w infrastrukturę), zanim stworzymy spójny układ nerwowy (politykę i koordynację), inwestycje te mogą okazać się nieefektywne.

Rezultat projektu „Jaka polityka żywnościowa dla Rzeszowa?”
realizowanego na podstawie umowy nr MNiSW/2024/DAP/323
w ramach zleconego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
zadania pt. „Jaka polityka żywnościowa dla Rzeszowa?”.

Zadanie finansowane jest ze środków Ministra.

Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
